Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

26 päivänä maaliskuuta 2026 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Asetus (EU) N:o 650/2012 – 1, 3 ja 4 artikla – Soveltamisala – Perimyksen käsite – Lakisääteinen legaatti sellaisen henkilön hyväksi, joka on hoitanut perittävää tämän elinaikana – Jäsenvaltion tuomioistuimen yleinen toimivalta antaa ratkaisu perimyksestä kokonaisuudessaan

Asiassa C-618/24 [Isergartler] [i],

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Oberster Gerichtshof (ylin yleinen tuomioistuin, Itävalta) on esittänyt 10.9.2024 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 24.9.2024, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

XK,

TR ja

VQ

vastaan

SM,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Jarukaitis sekä tuomarit M. Condinanzi, N. Jääskinen (esittelevä tuomari), R. Frendo ja A. Kornezov,

julkisasiamies: J. Richard de la Tour,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– XK, TR ja VQ, edustajanaan M. Kinberger, Rechtsanwalt,

– Euroopan komissio, asiamiehinään M. Wasmeier ja W. Wils,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

[i] Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa asian minkään asianosaisen todellista nimeä.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta 4.7.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 650/2012 (EUVL 2012, L 201, s. 107) 4 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä XK, TR ja VQ, jotka asuvat Saksassa, ja toisaalta SM, joka asuu Itävallassa, ja jossa on kyse perintömenettelystä, joka on pantu vireille SM:n entisen avopuolison, jota SM hoiti hänen kuolemaansa saakka, kuoltua vuonna 2021.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Asetuksen N:o 650/2012 johdanto-osan 7–9, 11, 14, 34 ja 59 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(7) Sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa olisi edistettävä poistamalla vapaata liikkuvuutta haittaavat esteet niiden henkilöiden osalta, joille aiheutuu tällä hetkellä vaikeuksia, kun he valvovat oikeuksiaan perintöasiassa, jolla on rajat ylittäviä vaikutuksia. Kansalaisten on voitava järjestää perimyksensä ennakolta Euroopan oikeusalueella. Perillisten ja testamentinsaajien sekä muiden perittäville läheisten henkilöiden sekä perimykseen liittyvien velkojien oikeuksien toteutuminen on taattava tehokkaasti.

(8) Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tähän asetukseen olisi koottava säännökset tuomioistuimen toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten, virallisten asiakirjojen ja tuomioistuimessa tehtyjen sovintojen tunnustamisesta tai tapauksen mukaan hyväksymisestä, täytäntöönpanokelpoisuudesta ja täytäntöönpanosta sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta.

(9) Tämän asetuksen soveltamisala olisi ulotettava kaikkiin perimyksen yksityisoikeudellisiin näkökohtiin ja varsinkin kaikenlaiseen omaisuuden, oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymiseen kuolemantapauksen johdosta, olipa kyseessä kuolemanvaraismääräykseen perustuva tahdonvaltainen siirtyminen tai lakimääräiseen perimykseen perustuva siirtyminen.

– –

(11) Tätä asetusta ei olisi sovellettava muihin yksityisoikeuden aloihin kuin perimykseen. Selvyyden vuoksi eräät kysymykset, joiden voitaisiin nähdä olevan yhteydessä perintöasioihin, olisi nimenomaisesti suljettava tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

– –

(14) Muulla tavoin kuin perimyksen kautta, esimerkiksi lahjojen kautta, syntyneet tai siirtyneet varallisuusoikeudet, etuudet ja omaisuus olisi myös jätettävä tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Se, onko lahjat tai muut esineoikeudellisen vaikutuksen ennen kuolemaa aikaansaavat, elävien kesken tapahtuvat omaisuuden luovutukset peräytettävä tai otettava huomioon edunsaajien osuuksia määritettäessä perimykseen sovellettavan lain mukaisesti, olisi kuitenkin määritettävä tämän asetuksen mukaan perimykseen sovellettavassa laissa.

– –

(34) Oikeudenkäytön yhdenmukaisuuden vuoksi olisi vältettävä sitä, että eri jäsenvaltioissa annetaan keskenään ristiriitaisia päätöksiä. Sitä varten tässä asetuksessa olisi säädettävä yleisistä menettelysäännöistä, jotka ovat samanlaisia kuin muissa yksityisoikeudellisen yhteistyön alalla annetuissa unionin säädöksissä.

– –

(59) Kun otetaan huomioon, että tämän asetuksen yleinen tavoite on jäsenvaltioissa perintöasioissa tehtyjen päätösten vastavuoroinen tunnustaminen riippumatta siitä, tehtiinkö kyseiset päätökset riita-asian käsittelyssä vai muussa käsittelyssä, tässä asetuksessa olisi oltava päätösten tunnustamista, täytäntöönpanokelpoisuutta ja täytäntöönpanoa koskevia sääntöjä, jotka ovat samanlaisia kuin muissa yksityisoikeudellisen yhteistyön alalla annetuissa unionin säädöksissä.”

4 Kyseisen asetuksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovelletaan perimykseen. – –

2. Tämän asetuksen soveltamisalaan eivät kuulu seuraavat asiat:

– –

e) muut kuin kuolemasta johtuvat elatusvelvoitteet;

– –

g) muutoin kuin perimyksen kautta, esimerkiksi lahjana, syntyvät tai siirtyvät varallisuusoikeudet, etuudet ja omaisuus, yhteisomistus eloonjääneen oikeuksin, eläkejärjestelyt, vakuutussopimukset ja vastaavanluonteiset järjestelyt, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 23 artiklan 2 kohdan i alakohdan soveltamista;

– –”

5 Asetuksen N:o 650/2012 3 artiklan, jonka otsikko on ”Määritelmät”, 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan

a) ’perimyksellä’ jäämistöseuraantoa, joka kattaa kaikenlaisen omaisuuden, oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymisen kuolemantapauksen johdosta, olipa kyseessä kuolemanvaraismääräykseen perustuva tahdonvaltainen siirtyminen tai lakimääräiseen perimykseen perustuva siirtyminen.”

6 Kyseisen asetuksen 4 artiklan, jonka otsikko on ”Yleinen toimivalta”, mukaan sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa perittävän asuinpaikka oli kuolinhetkellä, ovat toimivaltaisia antamaan ratkaisun perimyksestä kokonaisuudessaan.

7 Asetuksen N:o 650/2012 21 artiklan, jonka otsikko on ”Yleissääntö”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, perimykseen kokonaisuudessaan sovelletaan sen valtion lakia, jossa perittävän asuinpaikka oli kuolinhetkellä.”

8 Kyseisen asetuksen 22 artiklan, jonka otsikko on ”Lainvalinta”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Henkilö voi valita, että hänen perimykseensä kokonaisuudessaan sovelletaan sen valtion lakia, jonka kansalainen hän on valinnan tehdessään tai kuollessaan.

– –”

9 Asetuksen 650/2012 23 artiklan, jonka otsikko on ”Sovellettavan lain soveltamisala”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Edellä olevan 21 tai 22 artiklan mukaisesti määräytyvää lakia sovelletaan perimykseen kokonaisuudessaan.

2. Kyseistä lakia sovelletaan erityisesti seuraaviin:

– –

h) jäämistön määrättävissä oleva osa, lakiosat ja muut jäämistöstä määräämistä koskevat rajoitukset sekä vaatimukset, joita perittävän läheisillä voi olla kuolinpesää tai perillisiä kohtaan;

i) velvollisuus peräyttää lahjoja, ennakkoperintöjä tai testamenttisaantoja tai vastata niistä eri edunsaajien osuuksia määritettäessä;

– –”

Itävallan oikeus

10 Yleisen siviililain (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä ABGB), 677 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Vainajalle läheinen henkilö, joka on hoitanut vainajaa tämän kuolemaa edeltäneiden kolmen viimeisen vuoden aikana vähintään kuuden kuukauden ajan muutoin kuin pelkästään vähäisissä määrin, saa oikeuden lakisääteiseen legaattiin, jollei hän ole saanut lahjaa tai jollei hänen kanssaan ole sovittu korvauksen maksamisesta.

2. Hoito on kaikenlaista toimintaa, jonka tarkoituksena on varmistaa, että hoidon tarpeessa olevat henkilöt saavat niin pitkälti kuin mahdollista tarpeellista tukea ja apua, sekä parantaa heidän mahdollisuuksiaan viettää sellaista itsenäistä elämää, joka vastaa heidän tarpeitaan.

3. Läheisiä henkilöitä ovat vainajan lakisääteisiin perillisiin kuuluvat henkilöt, heidän puolisonsa, rekisteröidyn parisuhteen osapuoli tai avopuoliso ja heidän lapsensa sekä vainajan avopuoliso ja hänen lapsensa."

11 ABGB:n 678 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Legaatin määrä riippuu suoritettujen palvelujen lajista, kestosta ja laajuudesta.

2. Legaattiin perustuva saatava on joka tapauksessa maksettava lakiosan lisäksi tai muiden kuolinpesästä maksettavien etuuksien lisäksi, jollei vainaja ole toisin määrännyt. Legaatti voidaan menettää vain, jos on olemassa jokin perinnöttömäksi tekemisen peruste."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

12 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että SM:n entinen avopuoliso kuoli vuonna 2021 ja että hän oli asunut kuolemaansa saakka Itävallassa.

13 Bezirksgericht Zell am Seen (alioikeus, Zell am See, Itävalta) ratkaisulla perittävän jäämistö määrättiin XK:lle, TR:lle ja VQ:lle; kaikki kolme asuvat Saksassa.

14 SM, joka hoiti perittävää tämän kuolemaan edeltäneiden kolmen vuoden aikana, vaatii 57 200 euron suuruista summaa, joka hänelle on maksettava sen hoidon perusteella, jota hän antoi perittävälle tämän elinaikana, ja nojautuu tältä osin ABGB:n 677 §:ään, jossa säädetään tämän perusteella myönnettävästä "lakisääteisestä legaatista" (jäljempänä pääasiassa kyseessä oleva toimenpide).

15 Landesgericht Salzburg (osavaltion tuomioistuin, Salzburg, Itävalta) hylkäsi SM:n tältä osin nostaman kanteen kansainvälisen toimivallan puuttumisen vuoksi. Se katsoi, että vaikka pääasiassa kyseessä oleva toimenpide on tosin kansallisessa oikeudessa muodoltaan lakisääteinen legaatti, sillä pyritään todellisuudessa korvauksen antamiseen perittävän elinaikana annetusta hoidosta. Kyseisen tuomioistuimen mukaan tällainen toimenpide on siis luonnehdittava velvoiteoikeuteen perustuvaksi "saamisoikeudeksi" eikä se kuulu siis asetuksen N:o 650/2012 soveltamisalaan.

16 SM valitti tästä ratkaisusta Oberlandesgericht Linziin (osavaltion ylioikeus, Linz, Itävalta), joka hyväksyi valituksen 12.6.2024 antamallaan tuomiolla. Kyseinen tuomioistuin katsoi lähinnä, että asetuksen N:o 650/2012 soveltamisala ulottuu kaikkiin perimyksen yksityisoikeudellisiin näkökohtiin. Koska pääasiassa kyseessä oleva toimenpide on lakisääteinen legaatti, joka on luonteeltaan samankaltainen kuin lakiosa, se, että tällaisen oikeuden olemassaolon perusta on syntynyt perittävän elinaikana, ei kyseisen tuomioistuimen mukaan voi oikeuttaa sen jättämistä asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Kyseinen tuomioistuin totesi näin ollen olevansa toimivaltainen ratkaisemaan asian.

17 XK, TR ja VQ valittivat Oberlandesgericht Linzin antamasta tuomiosta Oberster Gerichtshofiin (ylin yleinen tuomioistuin, Itävalta), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin. He väittävät pääosin, ettei pääasiassa kyseessä oleva toimenpide kuulu asetuksen N:o 650/2012 soveltamisalaan.

18 SM väittää sitä vastoin, että tämä toimenpide on samankaltainen kuin oikeus lakiosaan ja sen on näin ollen katsottava kuuluvan asetuksessa N:o 650/2012 tarkoitetun perimyksen käsitteen alaan.

19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii tässä yhteydessä, kuuluuko kyseinen toimenpide asetuksen N:o 650/2012 ja erityisesti sen 4 artiklan soveltamisalaan.

20 Kyseinen tuomioistuin toteaa tältä osin aluksi, että pääasiassa kyseessä oleva toimenpide on Itävallan säännöstön mukaan legaatti, joka on olemassa perittävän antamista testamenttimääräyksistä riippumatta. Tämä toimenpide muistuttaa lakiosaa, jonka lisäksi se voidaan maksaa, koska edunsaaja voi menettää sen vain, jos on olemassa jokin perinnöttömäksi tekemisen peruste. Sitä voidaan kuitenkin tarkastella myös analogisesti suhteessa sopimusoikeuden alaan kuuluviin sääntöihin tai perusteetonta etua koskeviin sääntöihin, koska kyseisellä toimenpiteellä pyritään korvaamaan tiettyjen palvelujen suorittaminen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo lisäksi, että kyseisellä toimenpiteellä rajoitetaan perittävän oikeutta määrätä jäämistöstään haluamallaan tavalla.

21 Tämän jälkeen kyseinen tuomioistuin täsmentää, että oikeuskirjallisuudessa on erimielisyyttä siitä, kuuluuko tällainen toimenpide perintöoikeuden vai velvoiteoikeuden alaan.

22 Kyseinen tuomioistuin korostaa lopuksi, että se on viime kädessä taipuvainen katsomaan, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen toimenpide kuuluu asetuksen N:o 650/2012 4 artiklassa tarkoitetun perimyksen käsitteen alaan. Se viittaa tältä osin yhtäältä siihen liittyviin perintöoikeudellisiin vaikutuksiin ja toisaalta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä omaksuttuun kyseisessä asetuksessa tarkoitetun perimyksen käsitteen laajaan tulkintaan.

23 Oberster Gerichtshof päätti näin ollen lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko asetuksen N:o 650/2012 4 artiklaa tulkittava siten, että [ABGB:n] 677 §:n nojalla esitetyn hoitolegaattiin [(Pflegevermächtnis)] perustuvan vaatimuksen osalta on kyse ’perimystä’ koskevasta asiasta?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

24 Aluksi on palautettava mieleen, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tätä silmällä pitäen tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen. Unionin tuomioistuin saattaa myös joutua ottamaan huomioon sellaisia unionin oikeussääntöjä, joihin kansallinen tuomioistuin ei ole kysymyksessään viitannut (ks. vastaavasti tuomio 20.3.1986, Tissier, 35/85, EU:C:1986:143, 9 kohta ja tuomio 5.12.2019, Centraal Justitieel Incassobureau (Taloudellisten seuraamusten tunnustaminen ja täytäntöönpano), C-671/18, EU:C:2019:1054, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

25 Se, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on muodollisesti rajoittanut kysymyksensä koskemaan vain unionin oikeuden joidenkin tiettyjen säännösten tai määräysten tulkintaa, ei näet estä unionin tuomioistuinta esittämästä sille kaikkia tulkintaan liittyviä seikkoja, jotka saattavat olla hyödyllisiä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen arvioidessa käsiteltävänään olevaa asiaa, poimimalla kaikista kyseisen tuomioistuimen esittämistä seikoista ja erityisesti ennakkoratkaisupyynnön perusteluista ne unionin oikeutta koskevat seikat, joita on syytä tulkita, kun otetaan huomioon riidan kohde (ks. vastaavasti tuomio 29.11.1978, Redmond, 83/78, EU:C:1978:214, 26 kohta ja tuomio 22.1.2026, Secab, C-423/23, EU:C:2026:32, 29 kohta).

26 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee tältä osin, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii kysymyksellään selvittämään, kuuluuko pääasiassa kyseessä oleva toimenpide asetuksen N:o 650/2012 4 artiklassa, jossa säädetään sen jäsenvaltion tuomioistuinten, jossa perittävän asuinpaikka oli hänen kuolinhetkellään, yleisestä toimivallasta antaa ratkaisu perimyksestä kokonaisuudessaan, tarkoitetun perimyksen käsitteen alaan. Tämä kysymys edellyttää siis myös sen arvioimista, kuuluuko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen toimenpide kyseisen asetuksen soveltamisalaan, sellaisena kuin tämä soveltamisala on määritelty kyseisen asetuksen 1 artiklassa. Lisäksi on otettava huomioon kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohta, jossa määritellään perimyksen käsite. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämä kysymys edellyttää näin ollen kyseisen asetuksen 4 artiklan, luettuna yhdessä asetuksen 1 artiklan ja 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kanssa, tulkintaa.

27 Pääasiassa kyseessä olevasta toimenpiteestä on lisäksi todettava, että ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Itävallan lainsäädännön mukaan sellaisen henkilön kuoltua, jonka perimys on alkanut, tietyillä häntä lähellä olevilla henkilöillä on perittävän antamista testamenttimääräyksistä riippumatta legaatti sen hoidon perusteella, jota nämä henkilöt ovat antaneet perittävälle tietyn hänen kuolemaansa edeltäneen ajanjakson aikana, jos he eivät ole saaneet tämän hoidon osalta mitään lahjaa tai korvausta. Tämä legaatti annetaan joka tapauksessa lakiosan lisäksi, ja edunsaaja voi menettää sen vain, jos on olemassa jokin perinnöttömäksi tekemisen peruste.

28 On siis katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 650/2012 4 artiklaa, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen 1 artiklan ja 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kanssa, tulkittava siten, että kyseisessä 4 artiklassa tarkoitetun perimyksen käsitteen alaan kuuluu lakisääteinen legaatti, joka annetaan sellaisen henkilön kuoleman johdosta, jonka perimys on alkanut, perittävän antamista testamenttimääräyksistä riippumatta tietyille häntä lähellä oleville henkilöille sen hoidon perusteella, jota nämä henkilöt ovat antaneet perittävälle tietyn hänen kuolemaansa edeltäneen ajanjakson aikana, jos he eivät ole saaneet tämän hoidon osalta mitään lahjaa tai korvausta, ja joka on joka tapauksessa maksettava lakiosan lisäksi ja edunsaaja voi menettää sen vain, jos on olemassa jokin perinnöttömäksi tekemisen peruste.

29 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämään kysymykseen vastaamiseksi on muistutettava, että unionin oikeuden säännöstä tulkittaessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös on (tuomio 17.11.1938, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, 12 kohta ja tuomio 8.5.2025, Pielatak, C-410/23, EU:C:2025:325, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 Ensinnäkin on muistutettava asetuksen N:o 650/2012 merkityksellisten säännösten sanamuodosta, että asetuksen 4 artiklassa säädetään, että sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa perittävän asuinpaikka oli kuolinhetkellä, ovat toimivaltaisia antamaan ratkaisun ”perimyksestä kokonaisuudessaan”.

31 Kyseisessä asetuksessa tarkoitetusta perimyksen käsitteestä on todettava, että asetuksen 1 artiklan 1 kohdan mukaan asetusta sovelletaan ”perimykseen”.

32 Asetuksen N:o 650/2012 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa täsmennetään lisäksi, että kyseisessä asetuksessa perimyksellä tarkoitetaan ”jäämistöseuraantoa, joka kattaa kaikenlaisen omaisuuden, oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymisen kuolemantapauksen johdosta, olipa kyseessä kuolemanvaraismääräykseen perustuva tahdonvaltainen siirtyminen tai lakimääräiseen perimykseen perustuva siirtyminen”.

33 Kuten komissio on huomauttanut, asetuksen N:o 650/2012 1 artiklan 1 kohdan, joka koskee asetuksen soveltamisalaa, ja 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan, joka koskee asetukseen sisältyviä määritelmiä, saksankielisessä versiossa viitataan tosin jäämistöseuraannon (”Rechtsnachfolge von Todes wegen”) käsitteeseen, kun taas kyseisen asetuksen 4 artiklan, jossa säännellään kysymystä asianomaisen jäsenvaltion tuomioistuinten yleisestä toimivallasta, saksankielisessä versiossa viitataan perintöasioiden (”Erbsachen”) käsitteeseen. On kuitenkin niin, että useissa muissa kyseisen asetuksen kieliversioissa, kuten muun muassa bulgarian-, espanjan-, tanskan-, englannin-, ranskan-, kroaatin-, italian-, liettuan-, maltan-, suomen- ja ruotsinkielisissä versioissa, näihin säännöksiin ei sisälly tällaista terminologista eroa.

34 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee tältä osin, että jossakin kieliversiossa käytettyä unionin oikeuden säännöksen sanamuotoa ei voida käyttää tämän säännöksen ainoana tulkintaperusteena eikä sille voida antaa etusijaa muihin kieliversioihin nähden. Erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä on tulkittava sen säännöstön systematiikan ja tavoitteen mukaan, jonka osa säännös on (ks. tuomio 27.3.1990, Cricket St Thomas, C-372/88, EU:C:1990:140, 18 ja 19 kohta sekä tuomio 4.9.2025, Hakamp, C-203/24, EU:C:2025:662, 34 kohta).

35 Missään tapauksessa minkään perusteella ei voida katsoa, että unionin lainsäätäjän tarkoituksena olisi ollut antaa asetuksessa N:o 650/2012 tarkoitetuille jäämistöseuraannon ja perimyksen käsitteille eri merkitykset, joten on katsottava, että kyse on samasta käsitteestä.

36 On kuitenkin myös muistutettava, että asetuksen N:o 650/2012 1 artiklan 2 kohdassa luetellaan asiat, jotka eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan. Erityisesti on todettava, että asetuksen N:o 650/2012 1 artiklan 2 kohdan g alakohdan mukaan asetuksen soveltamisalaan eivät kuulu ”muutoin kuin perimyksen kautta, esimerkiksi lahjana, syntyvät tai siirtyvät varallisuusoikeudet, etuudet ja omaisuus”. Kyseisen asetuksen 1 artiklan 2 kohdan e alakohdassa täsmennetään lisäksi, etteivät asetuksen soveltamisalaan kuulu myöskään ”muut kuin kuolemasta johtuvat elatusvelvoitteet”.

37 Näitä soveltamisalan ulkopuolelle jättämisiä on kuitenkin tulkittava suppeasti (ks. vastaavasti tuomio 9.9.2021, UM (Kuoleman varalta tehty omistusoikeuden siirtoa koskeva sopimus), C-277/20, EU:C:2021:708, 34 kohta).

38 Unionin tuomioistuin on tältä osin jo katsonut, että perimystä koskevan sopimuksen määräys, joka koskee asetuksen N:o 650/2012 1 artiklan 2 kohdan g alakohdassa tarkoitetun kaltaista lahjaa mutta jonka vaikutukset alkavat vasta perittävän kuolinhetkellä, ei kuulu tämän soveltamisalan ulkopuolelle jättämisen perusteen alaan vaan se kuuluu todellakin kyseisen asetuksen soveltamisalaan (ks. vastaavasti tuomio 9.9.2021, UM (Kuoleman varalta tehty omistusoikeuden siirtoa koskeva sopimus), C-277/20, EU:C:2021:708, 35 kohta).

39 Lisäksi on korostettava, että unionin tuomioistuin nojautui asetuksen N:o 650/2012 soveltamisalan osalta toteamukseen, jonka mukaan kansallisen oikeussäännön pääasiallinen tarkoitus koski kuolleen henkilön perimystä eikä johonkin kyseisen asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa lueteltuun soveltamisalan ulkopuolelle jättämisen perusteeseen liittyviä kysymyksiä, kuten aviovarallisuussuhteeseen liittyviä kysymyksiä, katsoakseen, että kyseinen oikeussääntö liittyi asetusta sovellettaessa perimykseen (ks. vastaavasti tuomio 1.3.2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, 40 kohta).

40 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 650/2012 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu perimyksen käsite on määritelty laajasti, koska se kattaa – kuten tämän tuomion 32 kohdassa on mainittu – ”kaikenlaisen omaisuuden, oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymisen kuolemantapauksen johdosta”, mukaan lukien toimenpiteet, joiden pääasiallinen tarkoitus koskee kuolleen henkilön perimystä ja jonka vaikutukset alkavat perittävän kuolinhetkellä.

41 Toiseksi on todettava, ettei mikään kyseisen asetuksen 4 artiklan sekä sen 1 artiklan ja 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan asiayhteyteen liittyvä seikka horjuta tätä tulkintaa. Kyseisen asetuksen johdanto-osan yhdeksännestä perustelukappaleesta ilmenee erityisesti, että asetusta on sovellettava ”kaikkiin perimyksen yksityisoikeudellisiin näkökohtiin ja varsinkin kaikenlaiseen omaisuuden, oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymiseen kuolemantapauksen johdosta”. Asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa säädetään lisäksi, että asetuksen 21 tai 22 artiklan mukaisesti määräytyvää lakia sovelletaan ”perimykseen kokonaisuudessaan”.

42 Kolmanneksi on huomautettava asetuksen N:o 650/2012 tavoitteista yhtäältä, että asetuksen johdanto-osan seitsemännestä ja kahdeksannesta perustelukappaleesta ilmenee, että asetuksen tarkoituksena on muun muassa auttaa rajat ylittäviä vaikutuksia omaavien perimysten yhteydessä perillisiä ja testamentinsaajia, muita perittäville läheisiä henkilöitä sekä perimykseen liittyviä velkojia toteuttamaan oikeutensa (tuomio 21.6.2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, 49 kohta).

43 Toisaalta kun otetaan huomioon kyseisen asetuksen johdanto-osan 59 perustelukappaleessa vahvistettu jäsenvaltioissa perintöasioissa tehtyjen päätösten vastavuoroista tunnustamista koskeva asetuksen yleinen tavoite, asetuksen johdanto-osan 34 perustelukappaleessa korostetaan, että asetuksella pyritään välttämään sitä, että eri jäsenvaltioissa tehdään keskenään ristiriitaisia päätöksiä. Tämä tavoite liittyy perimyksen yhtenäisyyden periaatteeseen, joka konkretisoituu muun muassa asetuksen N:o 650/2012 23 artiklan 1 kohdassa, jossa täsmennetään, että kyseisen asetuksen mukaisesti määräytyvää lakia sovelletaan ”perimykseen kokonaisuudessaan”. Tämä perimyksen yhtenäisyyden periaate on myös kyseisen asetuksen 4 artiklassa vahvistetun säännön taustalla siltä osin kuin myös tässä artiklassa täsmennetään, että mainitulla säännöllä määritellään jäsenvaltioiden tuomioistuinten toimivalta antaa ratkaisu ”perimyksestä kokonaisuudessaan” (tuomio 21.6.2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, 53–55 kohta).

44 Oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että asetuksella N:o 650/2012 pyritään edistämään perimyksen yhtenäistä kohtelua, jotta johonkin perintöasiaan liittyvät riidat voidaan ratkaista tehokkaasti. Unionin tuomioistuin on siis katsonut useaan otteeseen, että kyseisen asetuksen säännösten

tulkinta, joka aiheuttaisi kyseisen perintöasian pirstoutumisen, olisi ristiriidassa asetuksen tavoitteiden kanssa (tuomio 7.4.2022, V A ja Z A (Toissijainen toimivalta perintöasioissa), C-645/20, EU:C:2022:267, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, nyt käsiteltävässä tapauksessa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella toimenpiteellä pyritään korvaamaan tiettyjen palvelujen suorittaminen. Se on siis tältä osin tietyssä määrin samankaltainen velvoiteoikeuden alaan kuuluvan saamisen kanssa, koska sillä pyritään antamaan vainajalle läheisille henkilöille korvaus siitä, että he ovat hoitaneet vainajaa ilman, että he olisivat saaneet tästä vainajan elinaikana lahjaa tai että heidän kanssaan olisi sovittu korvauksesta.

46 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee kuitenkin, että tämä toimenpide liittyy – kansallisessa oikeudessa ”legaateista” omaksutusta luonnehdinnasta riippumatta – rakenteeltaan läheisesti perimykseen, koska sitä on tarkoitus soveltaa vasta sen henkilön kuoltua, jonka perimys on alkanut, ja sitä koskeva sääntely liittyy siis läheisesti perimykseen. Sovellettavassa Itävallan oikeudessa todetaan erityisesti, että kyseistä toimenpidettä sovelletaan perittävän antamista testamenttimääräyksistä riippumatta ja joka tapauksessa lakiosan lisäksi ja se voidaan menettää vain, jos on olemassa jokin perinnöttömäksi tekemisen peruste. Pääasiassa kyseessä oleva toimenpide hyödyttää lisäksi ainoastaan perittävälle läheisiä henkilöitä, joilla tarkoitetaan vainajan lakisääteisiin perillisiin kuuluvia henkilöitä ja heidän puolisojaan, rekisteröidyn parisuhteen osapuolta tai avopuolisoa ja heidän lapsiaan sekä vainajan avopuolisoa ja hänen lapsiaan. Tästä seuraa, että kyseisen toimenpiteen pääasiallinen tarkoitus koskee hoitoa antaneen henkilön oikeuksia perimyksen yhteydessä.

47 On myös huomautettava, että asetuksessa N:o 650/2012 ei nimenomaisesti suljeta sen soveltamisalan ulkopuolelle pääasiassa kyseessä olevan kaltaista toimenpidettä ja ettei myöskään vaikuta siltä, että tällainen toimenpide kuuluisi jonkin tämän tuomion 36 kohdassa mainitun soveltamisalan ulkopuolelle jättämisen perusteen tai muiden asetuksen N:o 650/2012 1 artiklan 2 kohdassa lueteltujen soveltamisalan ulkopuolelle jättämisen perusteiden soveltamisalaan.

48 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien tietojen perusteella on siis ilmeistä, että – jollei siitä selvityksestä muuta johdu, joka kyseisen tuomioistuimen on suoritettava – tämä toimenpide liittyy asetusta N:o 650/2012 sovellettaessa pääasiallisesti perimykseen.

49 Tästä seuraa, että kun otetaan huomioon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät tiedot, pääasiassa kyseessä olevan kaltainen toimenpide kuuluu asetuksen N:o 650/2012 soveltamisalaan.

50 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 650/2012 4 artiklaa, luettuna yhdessä sen 1 artiklan ja 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että kyseisessä 4 artiklassa tarkoitetun perimyksen käsitteen alaan kuuluu lakisääteinen legaatti, joka annetaan sellaisen henkilön kuoleman johdosta, jonka perimys on alkanut, perittävän antamista testamenttimääräyksistä riippumatta tietyille häntä lähellä oleville henkilöille sen hoidon perusteella, jota nämä henkilöt ovat antaneet perittävälle tietyn hänen kuolemaansa edeltäneen ajanjakson aikana, jos he eivät ole saaneet tämän hoidon osalta mitään lahjaa tai korvausta, ja joka on joka tapauksessa maksettava lakiosan lisäksi ja jonka edunsaaja voi menettää vain, jos on olemassa jokin perinnöttömäksi tekemisen peruste.

Oikeudenkäyntikulut

51 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta 4.7.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 650/2012 4 artiklaa, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen 1 artiklan ja 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kanssa,

on tulkittava siten, että

kyseisessä 4 artiklassa tarkoitetun perimyksen käsitteen alaan kuuluu lakisääteinen legaatti, joka annetaan sellaisen henkilön kuoleman johdosta, jonka perimys on alkanut, perittävän antamista testamenttimääräyksistä riippumatta tietyille häntä lähellä oleville henkilöille sen hoidon perusteella, jota nämä henkilöt ovat antaneet perittävälle tietyn hänen kuolemaansa edeltäneen ajanjakson aikana, jos he eivät ole saaneet tämän hoidon osalta mitään lahjaa tai korvausta, ja joka on joka tapauksessa maksettava lakiosan lisäksi ja jonka edunsaaja voi menettää vain, jos on olemassa jokin perinnöttömäksi tekemisen peruste.

Allekirjoitukset